

PLA DE POLÍTQUES DE DONES DE LA Cerdanya

2010-2014

CONSELL COMARCAL DE LA CERDANYA

Amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

ÍNDEX

1. Introducció.....	3
1.1- Marc legal	3
1.2- L'Institut Català de les Dones	4
2. Metodologia	4
3. Diagnòstic de la comarca	6
3.1- Situació geogràfica	6
3.2- Població.....	7
3.3- Dones i immigració	10
3.4- Formació.....	14
3.4.1- Característiques formatives de la població de la Cerdanya.....	15
3.4.2- Possibilitats formatives a la Comarca	17
3.5- Activitat econòmica.....	23
3.5.1- Sector primari	24
3.5.2- Indústria.....	25
3.5.3- Sector serveis	26
3.6- Ocupació	27
3.6.1- Situació laboral de les dones a la comarca	28
3.7- Dones i món rural	33
3.8- Serveis públics de la comarca	34
4. Objectius i accions.....	38
4.1- Eix 1. Visibilització i participació femenina	39
4.2- Eix 2. Reorganització del treball i nous usos dels temps.....	40
4.3- Eix 3. Superació del substrat patriarcal	41
4.4- Eix 4. Cohesió social i qualitat de vida	42
4.5- Eix 5. Violència de gènere	43
4.6- Eix 6. Potenciació de la perspectiva d'igualtat en el govern local/comarcal.....	44
5. Seguiment i avaluació	45

1. Introducció

La discriminació exercida contra les dones pel fet de ser dones és un fet sociopolític i no natural, al qual s'ha de fer front a través de respostes polítiques i socials que tinguin incidència en l'esfera pública i en la privada. La discriminació suposa que les dones vegin molt sovint minvades les seves oportunitats d'accés i gaudi de drets de ciutadania.

Per explicar el caràcter no natural, sinó construït, de la discriminació i dels desavantatges de les dones davant dels drets i de les oportunitats, es va crear la categoria "gènere" (el cultural, el construït socialment) com a contraposició a "sexe" (el biològic). El gènere fa referència a pràctiques, valors, costums, actituds i expectatives que la societat, i no la naturalesa, assigna de forma diferenciada a cadascun dels sexes.

En els darrers anys s'han dut a terme una sèrie de mesures d'àmbit legal que mostren una clara voluntat de posar fi a les desigualtats existents entre els homes i les dones.

1.1- MARC LEGAL

Lleis d'àmbit estatal

Amb la promulgació de la Constitució espanyola de 1978 es reconeix la igualtat jurídica entre homes i dones i, a més, estableix que els poders públics dels diferents àmbits promoguin les condicions necessàries per a garantir aquesta igualtat.

L'any 2004 es va publicar la *Ley Organica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Proteccion Integral contra la Violencia de Género*, per a la protecció de les víctimes d'aquest tipus de violència.

Al març de 2007 es publica la *Ley Orgànica 3/2007, de 22 de marzo*, per a la igualtat efectiva de dones i homes, coneguda com a *Ley de Igualdad* i que té coma a objectiu fer efectiva la equiparació entre homes i dones en tots els àmbits. La llei posa un especial interès en les polítiques actives de les administracions públiques i a les relacions entre particulars.

Legislació a Catalunya

Amb l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia, Catalunya va assumir competències en matèria de polítiques de gènere i en diferents articles s'hi promou la justícia, llibertat i igualtat de totes les persones.

La *Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista* va ser aprovada pel Govern de la Generalitat el 16 d'abril del 2008, per unanimitat, pel Parlament de Catalunya. Aquesta Llei defineix el concepte de violència masclista, les formes d'exercir-la i els àmbits en què es pot produir i els mitjans per a identificar-la, així com els instruments d'intervenció integral de les administracions públiques davant les situacions de violència masclista. També recull els mecanismes de coordinació de recursos i serveis públics per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació de les dones que han patit o pateixen violència masclista, en l'àmbit territorial de Catalunya, així com els drets d'aquestes dones per a la restitució del seu projecte de vida. S'hi preveu també actuacions en els àmbits de la recerca, la formació, la sensibilització i la prevenció i detecció en matèria de violència masclista.

Finalment, l'any 2008 el Govern de la Generalitat de Catalunya va publicar el Pla de polítiques de dones (2008-2011), un document que té com a objectius principal impulsar i consolidar la transversalització de les polítiques de dones a tots els àmbits de la Generalitat, incentivar l'aplicació de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la societat i servir de model per a la consolidació de les polítiques de dones en l'Administració local.

En el marc del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya, aprovat per la *Llei Orgànica 6/2006*, de 19 de juliol, la Generalitat de Catalunya té les competències exclusives en polítiques de gènere.

1.2- Institut Català de les Dones (ICD)

L'any 1989, amb l'aprovació de la *Llei 11/1989 de 10 de juliol*, es va crear l'Institut Català de la Dona (ICD), l'organisme de govern que s'encarrega de dissenyar, impulsar i coordinar les polítiques de dones que es duen a terme en els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya. L'ICD és també l'instrument vertebrador per lluitar contra la violència masclista.

L'Institut Català de les Dones disposa de varies seus territorial. La comarca de la Cerdanya té com a referència la seu territorial de l'Alt Pirineu i Aran, que es troba situada a Tremp.

2. METODOLOGIA

Aquest Pla s'inicia amb una primera fase de diagnosi de la comarca, que pretén tant analitzar la situació de la dona al territori com recollir les demandes detectades entre la població femenina, per tal de portar a terme accions i programes de suport, difusió i promoció de la dona en el sí de la societat.

Tanmateix, és necessari tenir en compte que aquest procés de diagnosi resta obert a la revisió i a la retroalimentació contínua, amb la finalitat d'adequar el treball a la realitat que ens anem trobant amb el pas del temps.

Així doncs, per a la realització d'aquest Pla s'ha elaborat, en primer lloc, un anàlisi de la realitat de la comarca. S'han fixat uns indicadors que ens donaran la informació necessària per poder avaluar la situació de la dona en la comarca en diferents àmbits de la vida i així poder fixar uns objectius i unes accions concretes per assolir aquests objectius.

Per a la obtenció de tota la informació s'han utilitzat diverses fonts:

- Recull bibliogràfic i documental relacionat amb la comarca (llibres, articles, dossiers comarcals...)
- Entrevistes personals amb entitats i associacions que puguin tenir una relació directa amb algun àmbit relacionat amb el món de les dones.
- Entrevistes amb professionals de la salut, de l'educació, de l'acció social, etc...
- Consultes populars amb dones del territori

La realització de les entrevistes ens ha permès obtenir una visió integral de la dona en la comarca de la Cerdanya en els seus diferents perfils: estudiants, treballadores, aturades, migrades, amb alt nivell de formació, amb descendència, sense descendència, etc... A través d'aquest procés participatiu s'ha obtingut una informació quantitativa i qualitativa. Les consultes amb les dones de la comarca ens ha proporcionat informació sobre quines actuacions caldria prioritzar per millorar la situació de la dona. També ha servit per a fer

una sèrie de propostes tenint en compte els diferents eixos que proposem en aquest Pla: participació/presència, reorganització del treball i nous usos del temps, cohesió social i qualitat de vida, violència de gènere, potenciació de la perspectiva d'igualtat en el govern comarcal.

Les entitats entrevistades també ens han proporcionat informació de tots els programes amb perspectiva de gènere que es fan a la comarca en diferents àmbits i, d'aquesta manera intentar amb aquest Pla cobrir possibles mancances o promoure'n la seva cobertura.

I, en darrer lloc, la trobada amb les associacions de dones de la comarca ens ha donat una visió general de quins són els interessos i preocupacions de les dones que hi pertanyen.

Un cop finalitzada aquesta primera fase de diagnosi arribem a una segona fase de planificació del treball i d'elaboració d'uns objectius distribuïts en uns eixos concrets que prenen com a referència el Pla de Polítiques de Dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011. A continuació es fixaran aquelles accions que tindran com a finalitat donar una resposta a les necessitats detectades per assolir els objectius.

Finalment, també s'han previst en una tercera fase les eines i sistemes necessaris per avaluar i valorar l'impacte de les accions dutes a terme.

3. DIAGNÒSTIC DE LA COMARCA

3.1- SITUACIÓ GEOGRÀFICA

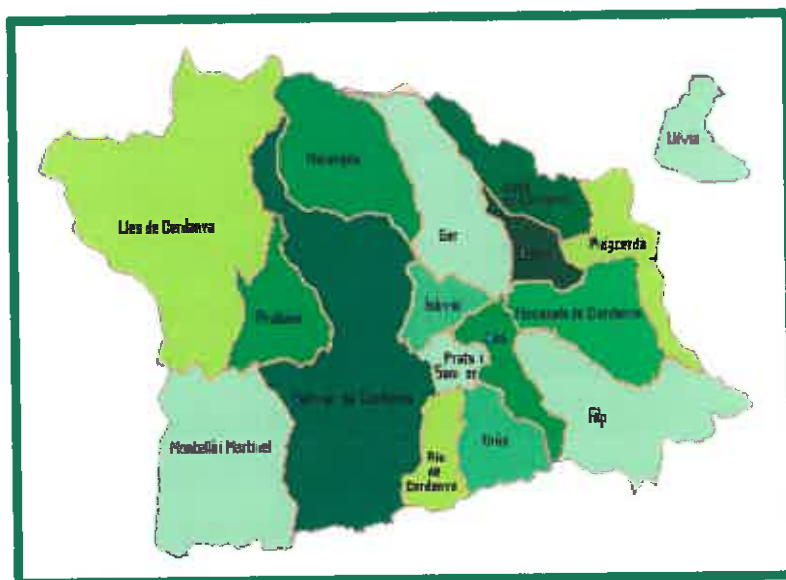
La comarca de la Cerdanya és fronterera amb França i Andorra, i limitada per les comarques del Ripollès, el Berguedà, i l'Alt Urgell.

La Cerdanya ocupa la depressió que hi ha entre el Cadí-Moixeró i els Pirineus. Està constituïda per dues gran unitats de relleu: la depressió formada per la conca del Segre, plana i intensament explotada per l'home, i els vessants muntanyosos que l'emmarquen, amb un tradicional aprofitament de boscos i prats. El clima varia considerablement segons el relleu. Els vessants elevats tenen un clima d'alta muntanya, mentre que els vessants inferiors i la plana gaudeixen d'un clima mediterrani amb tendència continental de muntanya mitjana, amb hiverns freds i estius frescos. Les precipitacions hi són abundants durant tot l'any, encara que a l'hivern acostumen a concentrar-se a les zones altes i adopten forma de neu. La vegetació autòctona estaria constituïda per rouredes a les cotes inferiors i per pi silvestre i pi negre a les superiors, amb abundància d'avet a les zones ombrívols i la generalització del prat alpin per sobre dels 2.300 metres. Tot i que, a causa de la presència de pasturatges, hi ha explotació forestal, moltes zones estan actualment poblades per matoll. A la plana abunden els prats de sega i els cultius variats i s'ha establert a la vora del Segre un frondós bosc de ribera format per freixes, salzes i verns. L'economia tradicional, basada en l'agricultura, la ramaderia i l'explotació forestal, ha sofert grans modificacions. La indústria de la fusta i la de la construcció absorbeixen una part important de la població activa, encara que la major part està ocupada en el sector dels serveis. El clima, el paisatge i la presència de les estacions d'esquí de la Molina i la Masella l'han convertit en una important destinació d'oci i en un centre important de segones residències. A més, l'obertura del túnel del Cadí ha provocat una important recuperació econòmica i ha consolidat el turisme com a principal font de riquesa.

3.2- POBLACIÓ

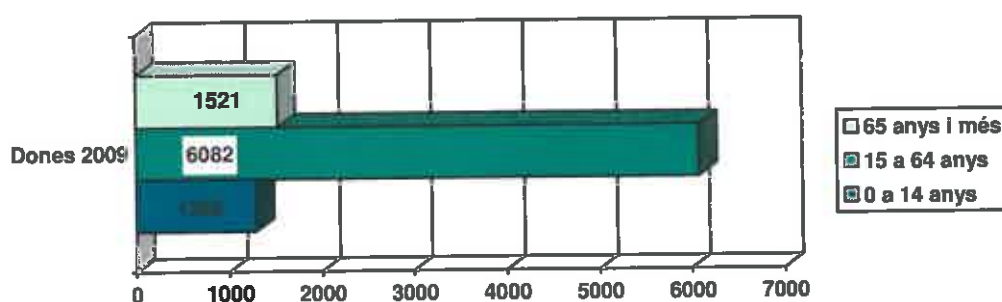
La superfície de la comarca és de 546,6 quilòmetres quadrats, dividits en 17 municipis. La densitat de població és de 34,1 habitants per quilòmetre quadrat.

La població de la Cerdanya és de 18.656 habitants (cens any 2009). S'observa una tendència a l'augment fruit en gran part al saldo migratori positiu, especialment significatiu a principis de l'any 2000.

Segons dades de l'Idescat, al 2009, la població total a la Cerdanya és de 18.656 habitants. Quasi la meitat de la població és femenina, en concret un 47.65% del total (8.891 dones a la comarca).

Les franges d'edat, de la població femenina, preveuen en un futur, una població femenina envellida.

Font: Idescat

La següent taula ens permet fer una impressió sobre el pes de la dispersió geogràfica del territori, la distribució i l'envelliment de la població per municipis.

I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya

Municipis	Km2	Hab / Km2 (2009)	Població total (2009)	Població total (2001)	Nombre de dones (2001)	% de població respecte al municipi (2001)	% de població respecte a la comarca (2001)
Alp	44,3	39.2	1735	1219	583	47.8%	4.1%
Bellver de Cerdanya	98,2	22.7	2231	1614	771	47.7%	5.4%
Bolvir	10,3	36.6	378	267	137	51.3%	0.9%
Das	14,6	15.6	227	151	68	45.03%	0.48%
Fontanals de Cerdanya	28,6	15.7	451	406	211	51.9%	1.4%
Ger	33,4	13.5	450	373	168	45.04%	1.18%
Guils de Cerdanya	22	21.8	479	331	167	44.77%	1.17%
Isòvol	10,8	26.7	289	189	84	44.4%	0.59%
Lles de Cerdanya	102,8	2.6	271	279	124	44.4%	0.87%
Llívia	12,9	122.9	1589	1006	474	47.11%	3.34%
Meranges	37,3	2.5	93	79	31	39.2%	0.21%
Montellà i Martinet	55	12	661	529	251	47.4%	1.77%
Prats i Sansor	6,6	36.1	237	210	90	42.8%	0.6%
Prullans	21,2	10.9	232	212	105	49.5%	0.74%
Puigcerdà	18,9	476.8	9022	7020	3461	49.30%	24.4%
Riu de Cerdanya	12,3	8.9	110	75	33	44%	0.2%
Urús	17,4	11.5	201	198	98	49.49%	0.69%
Total comarcal	546,6		18656	14158	6856		48.42%

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

Pel que fa a la distribució de la població de la comarca per municipis, el 78'2 % del total, es troba concentrada en 4 municipis, segons dades relatives a l'any 2009. La capital de la comarca, Puigcerdà, té 9.022 habitants, el 48'40% del total.

Bellver de Cerdanya és el segon nucli més important de població, amb un total de 2.231 habitants. En tercer lloc es troba el municipi d' Alp amb 1.735 habitants, seguit del municipi de Llivia amb 1.589.

A la taula anterior, podem destacar significativament que no hi ha una relació directe entre la superfície del municipi i el seu nombre d'habitants. Així doncs, Puigcerdà és un dels municipis amb una superfície menor (18'9 Km²) i que, en canvi, concentra el nombre més alt d'habitants per Km².

En general, es tracta d'una comarca formada per municipis de petita dimensió, ja que més de la meitat d'aquests municipis tenen una superfície inferior als 50 Km².

3.3- Dones i immigració

El fenomen migratori, a la comarca, ha crescut molt en els darrers anys per diversos motius de caràcter econòmic, polític, religiós, entre d'altres.

Evolució de la població total i estrangera a la Cerdanya (2000-2009)

Any	(1) Població	Població estrangera			
		total	% sobre (1)	var. Abs.	Var %
2009	18.656	3.284	17,6	-136	-3,98
2008	18.658	3.420	18,33	592	20,93
2007	17.744	2.828	15,94	394	16,19
2006	17.235	2.434	14,12	218	9,84
2005	16.862	2.216	13,14	562	33,98
2004	16.065	1.654	10,3	361	27,92
2003	15.540	1.293	8,32	338	35,39
2002	15.266	955	6,26	425	80,19
2001	14.516	530	3,65	199	60,12
2000	14.055	331	2,36	:	:

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

Del total de la població de la comarca l'any 2009, 3.382 són immigrants censats, és a dir, el 17,6% del total. Però, a més, cal tenir en compte que el

nombre total final d'immigrants residents a la comarca pot no ser real, ja que molts d'aquests estrangers no estan empadronats o han marxat i no s'han donat de baixa.

Com es pot observar a la taula següent, segons les dades dels padrons municipals, els principals receptors de població estrangera són: Puigcerdà, Llívia, Alp i Bellver de Cerdanya. Aquests són els municipis més grans de la comarca i que els que concentren el percentatge més alt d'immigrants. L'exemple de creixement de població més clar es dona a la capital cerdana, Puigcerdà, on hi ha la major concentració de població immigrant de la comarca.

Població estrangera per municipis a la Cerdanya. (2009)

	(1) Població	Població estrangera		
		total	% verd.	% sobre (1)
Puigcerdà	9.022	1.971	60,02	21,85
Alp	1.735	358	10,9	20,63
Bellver de Cerdanya	2.231	335	10,2	15,02
Llívia	1.589	305	9,29	19,19
Montellà i Martinet	661	53	1,61	8,02
Ger	450	50	1,52	11,11
Bolvir	378	48	1,46	12,7
Guils de Cerdanya	479	35	1,07	7,31
Isòvol	289	30	0,91	10,38
Fontanals de Cerdanya	451	22	0,67	4,88
Prats i Sansor	237	21	0,64	8,86
Prullans	232	17	0,52	7,33
Urús	201	12	0,37	5,97
Lles de Cerdanya	271	11	0,33	4,06
Meranges	93	9	0,27	9,68
Das	227	7	0,21	3,08
Resta de municipis	110	0	0	0
Cerdanya	13.656	3.284	100	17,6

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

Entre els immigrants no comunitaris residents a la Cerdanya, destaquen quatre nacionalitats de procedència: Bolívia, Colòmbia, Argentina i Marroc.

Població estrangera per països a la Cerdanya. (2009)

	Població del país	% respecte el total de la població estrangera a la comarca	% respecte el total de la població del país a Catalunya
Bolívia	837	25,49	1,43
Portugal	404	12,3	2,3
Romania	252	7,67	0,26
Colòmbia	251	7,64	0,51
França	250	7,61	0,69
República de Moldova	146	4,45	3,42
Marroc	108	3,29	0,05
Argentina	106	3,23	0,31
Equador	92	2,8	0,11
Uruguai	92	2,8	0,58
Itàlia	84	2,56	0,17
Camerun	77	2,34	6,26
Perú	66	2,01	0,19
Brasil	58	1,77	0,21
República Dominicana	47	1,43	0,22
Ucraïna	43	1,31	0,26
Rússia	40	1,22	0,27
Alemanya	27	0,82	0,11
Bulgària	26	0,79	0,2
Polònia	23	0,7	0,16
Xile	21	0,64	0,13
Països Baixos	18	0,55	0,18
Eslovènia	17	0,52	6,27
Gàmbia	15	0,46	0,09
Geòrgia	15	0,46	0,32
Eslovàquia	13	0,4	0,62
Paraguai	12	0,37	0,08
Xina	11	0,33	0,02
Regne Unit	11	0,33	0,05
Cuba	10	0,3	0,1
Veneçuela	9	0,27	0,09
República Txeca	8	0,24	0,39
Andorra	8	0,24	0,9
Algèria	8	0,24	0,1
Mali	8	0,24	0,12
Congo	7	0,21	1,63
Repúb. Democr. Del Congo	7	0,21	10,14
Estats Units d'Amèrica	6	0,18	0,12
Pakistan	6	0,18	0,02
Índia	5	0,15	0,03
Mèxic	4	0,12	0,05
Mongòlia	4	0,12	4,76
Hondures	4	0,12	0,03
Reste de països	28	0,85	:
Total	3.284	100	:

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya

Al llarg dels anys, la comarca ha hagut d'afrontar moviments de població diferents. Els primers anys del *boom* migratori va ser protagonitzat majoritàriament per homes estrangers que venien al país d'acollida per raons essencialment econòmiques. L'objectiu principal era treballar per poder mantenir la família al país d'origen. Però aquesta dinàmica ha anat canviant i els reagrupaments familiars ha donat també la possibilitat d'emigrar a les dones i els fills d'aquests estrangers.

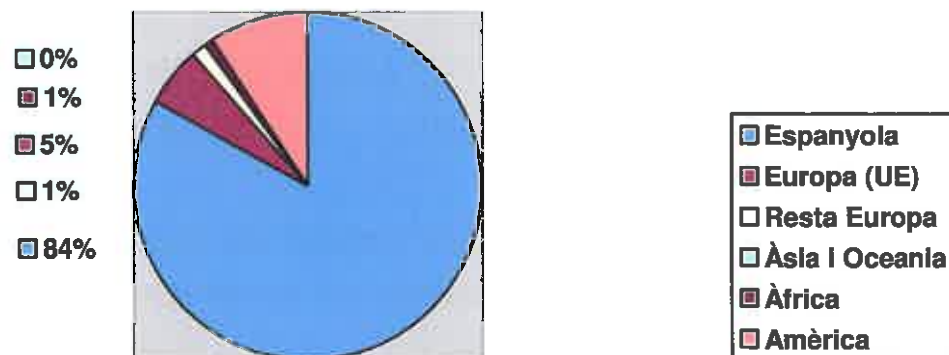
Com les dades de la gràfica següent indiquen, en l'actualitat, la quantitat d'homes és només lleugerament superior a la de les dones. També es pot observar que la intensitat més important d'immigrants se situa en les franges d'edat més fructíferes per a treballar. El segon grup d'edat més representatiu, correspondria als fills d'immigrants.

Població estrangera per grups d'edat i sexe a Cerdanya. (2009)

	Homes	Dones	Total	% sobre la població
De 0 a 4 anys	69	82	151	4,6
De 5 a 9 anys	93	78	171	5,21
De 10 a 14 anys	104	92	196	5,97
De 15 a 19 anys	77	83	160	4,87
De 20 a 24 anys	161	157	318	9,68
De 25 a 29 anys	282	257	539	16,41
De 30 a 34 anys	304	235	539	16,41
De 35 a 39 anys	227	171	398	12,12
De 40 a 44 anys	183	129	312	9,5
De 45 a 49 anys	131	89	220	6,7
De 50 a 54 anys	68	53	121	3,68
De 55 a 59 anys	35	29	64	1,95
De 60 a 64 anys	19	20	39	1,19
De 65 i més anys	26	30	56	1,71
Total	1.779	1.505	3.284	100
%	54,17	45,83	100	

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

La realitat de la dona estrangera immigrada a la comarca suposa un 16.92% sobre el total de la població femenina (8.891 dones a la comarca).

Una de les principals problemàtiques amb les que es trobava la dona estrangera, reagrupada pel cònjuge, era que la llei no li permetia treballar. Arribava al país d'acollida amb només una autorització de residència, fet que comportava una dependència total envers la parella.

Amb l'aprovació de la nova *Ley Orgánica 2/2009*, de l'11 de desembre, que reforma l'anterior *Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social* les persones reagrupades ja estan autoritzades a treballar. Això ha permès un accés d'aquestes dones al mercat de treball afavorint la seva independència. Tanmateix, aquest fenomen ha constatat la necessitat de dur a terme una sèrie d'accions que afavoreixin tant, l'accés d'aquest sector de dones al mercat de treball com, la informació necessària per al coneixement del nostre sistema laboral.

L'arribada de persones estrangeres ha fet evident la necessitat de canvis socials, sistemes de convivència i adaptació en els països d'acollida sense deixar de banda la perspectiva de gènere.

3.4- FORMACIÓ

La formació al llarg de la vida és un aspecte prioritari en qualsevol persona, com a font de riquesa i realització personal, que cal afavorir i promoure des dels diferents centres de formació.

En els darrers anys s'ha produït un increment del nivell educatiu de les dones i un conseqüent augment de la seva participació en el mercat laboral. D'aquesta

manera, s'ha millorat la qualificació professional de les dones i la seva independència econòmica, encara que s'aprecia una marcada fractura d'edat entre les dones majors de quaranta-cinc anys i les menors d'aquesta edat.

Així doncs, algunes dades mostren que les dones més joves actualment superen els homes en nivells formatius. Però amb les dones majors de 40 anys, sovint hi ha mancances en quant als nivells d'instrucció i formació, a més a més, ens trobem amb una manca d'experiència laboral, sobretot en els àmbits més rurals, pel fet que moltes d'aquestes dones han viscut treballant a la propietat familiar, sense cap remuneració i a la vegada tenint cura de la seva família.

Ara bé, malgrat que les dones, en molts casos, tenen majors nivells formatius que els homes, això no va acompanyat d'un major grau d'inserció laboral.

3.4.1- CARACTERÍSTIQUES FORMATIVES DE LA POBLACIÓ DE LA CERDANYA

Pel que fa al nivell d'instrucció de la població, les dades més recents, extretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya, són del 2007.

Tot i que en tant per cent no és pot apreciar, en nombres absoluts hi ha major nombre de dones que no saben llegir ni escriure que homes. En educació primària i secundària el nombre d'homes és lleugerament superior al de les dones. Per contra, hi ha més dones amb batxillerat superior, diplomatura i llicenciatura que homes.

Nivell d'instrucció de la Població a partir de 10 anys a la Cerdanya. (2007)

	HOMES	DONES	TOTAL
No sap llegir ni escriure	...	...	...
Sense estudis	...	...	...
Primer grau	1,5%	1,2%	2,7%
ESO, EGB, batxillerat elemental	2,9%	2,4%	5,3%
Formació professional	1,2%	0,8%	2%
Batxillerat superior	1,4%	1,5%	2,9%
Diplomatura, llicenciatura i doctorat	0,9%	1,3%	2,2%
TOTAL	8,6%	7,6%	16,2%

Font: IDESCAT, any 2007

En l'actualitat, i pel que fa als estudis de secundària, si analitzem les dades proporcionades per l'Escola Vedruna i per l'IES Pere Borrell podem observar que el nombre de nois matriculats és lleugerament superior al de les noies tant a la ESO com al Batxillerat.

Total matriculats per sexes a l'Escola Vedruna. (Curs 2010-2011)

CURSOS	NOIS	NOIES	TOTAL
1r i 2n ESO	38	31	69
3r i 4t ESO	26	20	46

Font: Escola Vedruna 2010-2011

Total matriculats per sexes a l'IES Pere Borrell. (Curs 2010-2011)

CURSOS	NOIS	NOIES	TOTAL
1r i 2n ESO	132	123	255
3r i 4t ESO	101	87	188
Batxillerat	55	44	99
CFGM	28	55	83

Font: IES Pere Borrell 2010-2011

Pel que fa als Cicles Formatius de Grau Mitjà (CFGM), en canvi, el nombre de noies matriculades és significativament superior al dels nois. La raó d'aquest fet podria ser el tipus de Cicles Formatius que ofereix el centre. I això ens portaria a parlar de la clara diferenciació en el tipus d'estudi triat entre l'adolescència.

En el cas del batxillerat aquest fenomen és clar ja que les noies trien estudis de tipus humanístic i social, i en canvi els nois prefereixen estudis científics i tècnics.

Distribució de l'alumnat segons el tipus de Batxillerat. (Curs 2010-2011)

TIPUS DE BATXILLERAT	NOIS	NOIES	TOTAL
Batxillerat de Ciències i Tecnologia	40	22	62
Batxillerat d'Humanitats i Ciències Socials	15	22	37

Font: IES Pere Borrell 2010-2011

I també pel que fa als CFGM es pot constatar una clara diferenciació de gènere en el tipus de curs triat. Mentre les noies trien cursos de l'àmbit sociosanitari i administratiu, els nois es decanten en àmplia majoria cap al cicle formatiu d'esports. Aquest fet pot afavorir la segregació horitzontal del treball en el futur.

Participació en els Cicles Formatius de Grau Mitjà. (Curs 2010-2011)

TIPUS DE CURS	NOIS	NOIES	TOTAL
CFGM Atenció Sociosanitaria	6	27	33
CFGM Cures Auxiliar Infermeria	4	17	21
CFGM Administratiu	3	8	11
CFGM Esports	15	3	18

Font: IES Pere Borrell 2010-2011

3.4.2- POSSIBILITATS FORMATIVES A LA COMARCA

Formació Reglada

Pel que fa a la formació reglada, la Cerdanya disposa de 5 llars d'infants públiques i 1 de privada i 11 centres públics d'educació infantil i primària (CEIP) distribuïts pels municipis més importants de la comarca.

Per poder iniciar estudis de secundària és necessari desplaçar-se a Puigcerdà perquè és l'únic municipi que disposa d'un Institut d'Educació Secundària (IES) on s'hi pot cursar la ESO, Batxillerat i ofereix també algun cicle formatiu de grau mitjà.

La capital de la comarca també disposa d'un centre privat concertat d'educació infantil, primària i secundària; on s'hi pot cursar la ESO, però no el Batxillerat ni Cicles Formatius.

Alguns dels municipis que formen part de la província de Lleida opten per escolaritzar els alumnes a la Seu d'Urgell.

Per poder continuar amb una formació de grau superior, universitària o cicle formatiu, la tendència general dels joves de la comarca és matricular-se a universitats o centres formatius de la ciutat de Barcelona i, en alguns casos a Vic segons el tipus d'estudi, per raons de bona comunicacions per carretera i/o tren en ambdós casos. Ara bé, la joventut dels municipis de la comarca que pertanyen a la província de Lleida acostumen a escollir les universitats de la seva capital.

Formació No Reglada

El Centre Acadèmic System és un centre homologat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya des de l'any 1993.

Al 2004 van implantar un sistema de qualitat en l'ensenyament, formació ocupacional, formació contínua i formació privada segons els requisits de la Norma UNE-EN-ISO-9001:2008.

A part del reforç escolar dirigit als alumnes, des de primària fins a batxillerat, també imparteixen els següents cursos:

- Preparació proves accés a la universitat per majors de 25 anys
- Preparació proves accés als mòduls de grau mitjà i superior
- Preparació obtenció pel 4t d' ESO per lliure (GES)
- Logopèdia. Tècniques d'estudi

L'Acadèmia System també té una oferta de cursos per adults de formació professional ocupacional:

- **Cursos ocupacionals (cursos per a persones treballadores desocupades).**

Com a centre homologat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya des de l'any 1993, s'imparteixen cursos amb l'objectiu d'incloure dins la nostra societat activa el col·lectiu de gent que potser, per circumstàncies socials, ha quedat una mica desemparat. Es tracta del col·lectiu d'homes i dones que, per diferents motius, han hagut d'abandonar els seus llocs de treball, o bé, no han estat preparats per poder desenvolupar una feina dins d'una societat que va evolucionant ràpidament.

La participació en percentatges pel que fa al sexe és:

HOMES	30%
DONES	70%

Font: Acadèmia System

- Ofimàtica: aquest cursos ofereixen a l'alumne /a la possibilitat de posar-se al dia en les noves tecnologies i, especialment, el coneixement de l'entorn Windows.

I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya

- Comptabilitat: aquest curs ofereix a l'alumne /a els coneixements bàsics dins el procés comptable i la gestió de l'empresa.
- *Anglès: atenció al públic / Francès*: aquestes accions formatives milloren la capacitat de comunicació i expressió de l'alumne/a en una llengua estrangera i amplien les seves oportunitats d'incorporació laboral.
- Treballadora familiar: aquest curs es va dur a terme l'any 2006 com a iniciativa del Consell Comarcal de la Cerdanya i després que el Centre fes una homologació de la branca sanitària. Per pal·liar una necessitat de la comarca, el curs es va enfocar a aquelles persones interessades en treballar cuidant gent gran, però que pel fet de no tenir una formació adequada i/o una preparació especialitzada, no podien accedir a determinats llocs de treball.

Aquest curs estava conformat en la seva totalitat per dones i un 90% d'elles es van inserir al mercat laboral.

- Cursos adreçats prioritàriament a treballadors/res

El Centre Acadèmic System és un centre homologat també per a impartir accions formatives adreçades prioritàriament a treballadors/res. En aquests cursos, com a mínim el 45% dels participants, han de ser col·lectius prioritaris del FSE (Fons Social Europeu): treballadors de PIMES, dones, persones amb discapacitats, majors de 45 anys, treballadors no qualificats.

En el cas del Centre, el percentatge de dones que participen en les accions de formació oscil·la al voltant del 65%.

Els cursos d'aquesta modalitat estan lligats al catàleg de qualificacions professionals, a l'àrea de les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació), als idiomes (francès i anglès). Així mateix s'ofereixen cursos de millora de les habilitats i capacitats aplicables al lloc de treball (Prevenió de Riscos Laborals, Manipulació d'Aliments, etc.).

- Cursos per a la inserció laboral

Aquests cursos s'han impartit en 3 ocasions, des del 2008 fins enguany.

El primer any, el curs s'inscriví en el pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008, i tenia com a objectiu general incorporar a la ciutadania els nous

residents, desenvolupant les actuacions necessàries per a fomentar la inclusió dels nous ciutadans a la societat d'acollida. Les polítiques prioritàries que fixava el Pla, eren les d'acollida, les de promoció de la igualtat d'oportunitats i les d'acomodació mútua. Era en aquest marc on es va plantejar el projecte de formació i promoció individual per tal que els immigrants que havien arribat amb reagrupació familiar i que només tenien permís de residència i no disposaven de permís de treball trobessin una feina digna i una formació òptima per accedir al món laboral com a garantia d'una bona cohesió social futura.

Així, les dues línies d'actuacions a seguir van ser:

- La inserció laboral en el món de l'hostaleria, en el sector de cambrera de pisos.
- La inserció social; aquesta formació, afavorirà la seva inserció social dintre d'aquest sector i també els hi oferirà més facilitat a l'hora de la seva integració en la nostra societat.

La participació en aquest curs, segons dades proporcionades pel centre, va quedar de la següent manera:

REAGRUPACIÓ	SEXE	NACIONALITAT
12 SÍ	18 DONES	ARGENTINA: 1 BOLIVIANA: 7 CAMERUNESA: 1 COLOMBIANA: 3 DOMINICANA: 1 ESPANYOLA: 3 MARROQUINA: 1 PERUANA: 2 RUSSA: 1
8 NO	2 HOMES	

Font: Acadèmia System

I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya

L'any 2009, es va dur a terme un segon curs on es van treballar continguts més tècnics i especialitzats, la promoció de la qualitat del servei ofert, una formació especialitzada i de millora de la qualitat del treball que el col·lectiu esmentat realitza normalment en el sector de l'hostaleria. La finalitat del curs era formar el personal en conceptes d'atenció al client i qualitat consolidant les bases adquirides i perfeccionant els coneixements i habilitats dels alumnes.

El curs se segueix adreçant a persones immigrants arribades al nostre país (amb reagrupació familiar o sense) però també a tots els col·lectius de la nostra vila. Així mateix, es dirigeix tant als alumnes participants al curs anterior (any 2008. Nivell 1) com a l'alumnat nou.

L'alumnat es distribuïa de la següent manera:

REAGRPACIÓ	SEXE	NACIONALITAT
5 SÍ	19 DONES	BRASILERA: 2
15 NO	1 HOME	CAMERUNESA: 3
		BOLIVIANA: 2
		CAMERUNESA: 3
		PERUANA: 2
		ESPANYOLA: 8
		ARGENTINA: 1
		COLOMBIANA: 1

Font: Acadèmia System

Aquest any 2010 s'ha tornat a iniciar un d'aquests cursos amb la novetat que s'incorporava un mòdul de llengua catalana de 14 hores de durada, afegit al de Servei de Pisos (30h).

La distribució és la següent:

REAGRUPACIÓ	SEXE	NACIONALITAT
SÍ 4	15 DONES	BOLIVIANA: 7
NO 15	4 HOMES	URUGUAIANA: 1
		PERUANA: 1
		ESPANYOLA: 7
		BRASILERA: 1
		COLOMBIANA: 2

Font: Acadèmia System

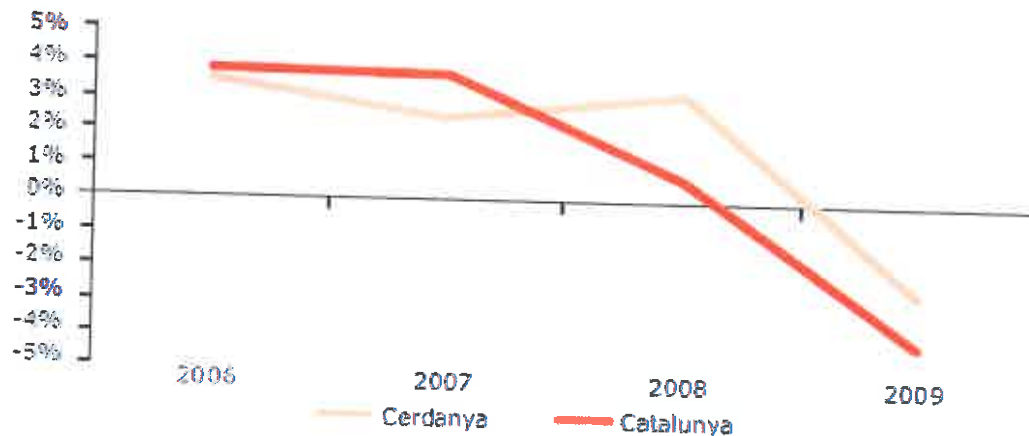
Necessitats formatives detectades

- Necessitat d'augmentar el nombre de centres d'educació secundària.
- Millora en les comunicacions de la comarca que permetin un fàcil accés per part dels alumnes als estudis de graus superiors.
- Manca de Cicles Formatius de Grau Superior i insuficient oferta de Cicles Formatius de Grau Mitjà.
- Necessitat d'una ampla oferta de formació laboral des de centres i entitats que ajudin a la major incorporació de la dona al món laboral.
- Hi ha escassa oferta de formació continuada a la comarca.
- Sovint les dones de la comarca es troben amb problemes d'horaris per assistir a cursos de formació, degut a les seves responsabilitats familiars.

3.5- ACTIVITAT ECONÒMICA

Seguint dades de l'*Anuari Econòmic Comarcal* de la Caixa Catalunya de l'any 2010, la comarca de la Cerdanya va mostrar el 2009 un retrocés de menor intensitat que el conjunt català (-2,7%, davant -4,1%).

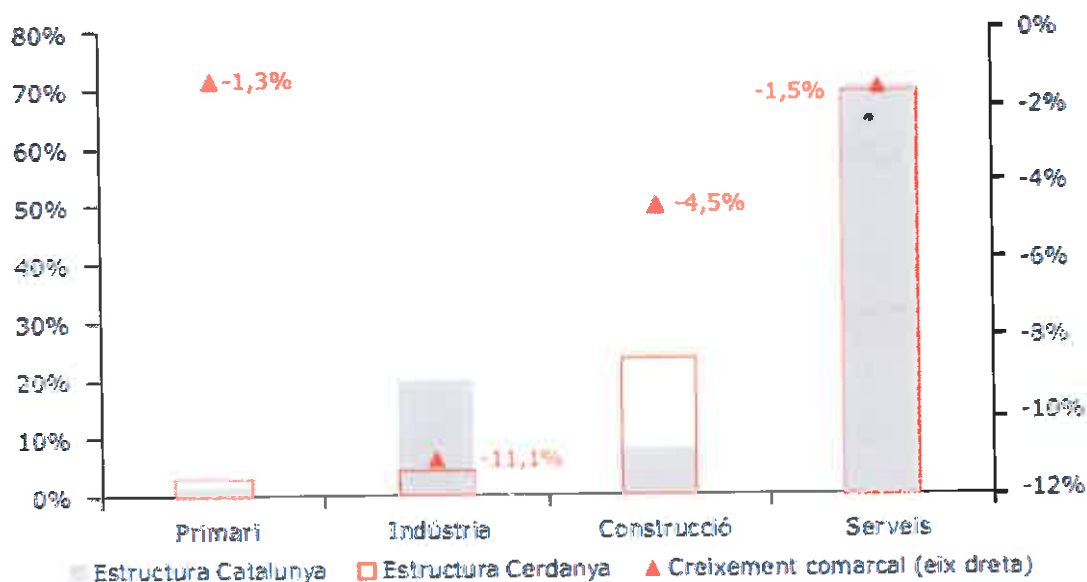
Creixement del VAB (Variació interanual en %)

Font: *Anuari Econòmic Comarcal* 2009 de la Caixa Catalunya

A la Cerdanya, la davallada del sector de la construcció ha estat més continguda respecte el total de Catalunya, un 4,5% respecte el -6,6% del conjunt català. En canvi, pel que fa al sector industrial les xifres són més baixes (-0,5 punts percentuals, davant -2,9 punts de Catalunya), a causa del seu menor pes dins el total del VAB de la comarca (4,2%, davant el 20,0% del conjunt català). El terciari va caure de l'1,5% i va restar 1,0 punts i el primari ho va fer de l'1,3%, si bé la seva aportació va ser nul·la.

En termes agregats, el període 2000-2009, el creixement va situar-se en el 31,4%, molt per sobre la mitjana catalana, propera al 20%. El trasllat d'aquests registres al mercat laboral va representar una caiguda del 10,5% del nombre d'afiliats a la Seguretat Social.

Estructura i creixement sectorial del PIB en %. (2009)

Font: *Anuari Econòmic Comarcal* 2010 de la Caixa Catalunya

El sector primari ha perdut intensitat en els darrers anys, donant lloc a un procés de reestructuració que comporta una pèrdua de llocs de treball i de pes econòmic.

El sector secundari de la Cerdanya es recolza en la construcció. El *boom* turístic i la creixent demanda de segones residències en els darrers anys van propiciar l'alça del sector de la construcció, una dinàmica que la crisi ha frenat.

El terciari és el sector productiu que aplega més ocupats a la comarca bàsicament en l'hoteleria i el comerç. El turisme és el puntal econòmic de la comarca.

Aquestes característiques fan que l'oferta laboral i la conseqüent economia de la zona depenguin, en la seva major part, de l'hostaleria i la construcció.

3.5.1- SECTOR PRIMARI

La superfície cultivada de la comarca s'ha anat reduint amb el pas del temps a favor de la superfície forestal i els prats.

Segons les dades del *Dossier Comarcal* elaborat al 2007 pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, a l'any 2006 hi havia a la comarca 3.068

hectàrees destinades a conreus (el 5% de la superfície de la comarca) i el 43,1% a boscos (39,1%) i bosquines (4%). Quant a l'aprofitament del bosc, cal esmentar que el sector de la fusta representa l'any 2007 el 10,8% del VAB agrícola. Entre els conreus principals hi ha els cereals (especialment el blat) i els farratges, que l'any 2006 representaven el 74,67% i el 19,13% de la superfície conreada, respectivament. Altrament, l'any 2006 el 7,1% del VAB agrícola correspon a la producció de cereals.

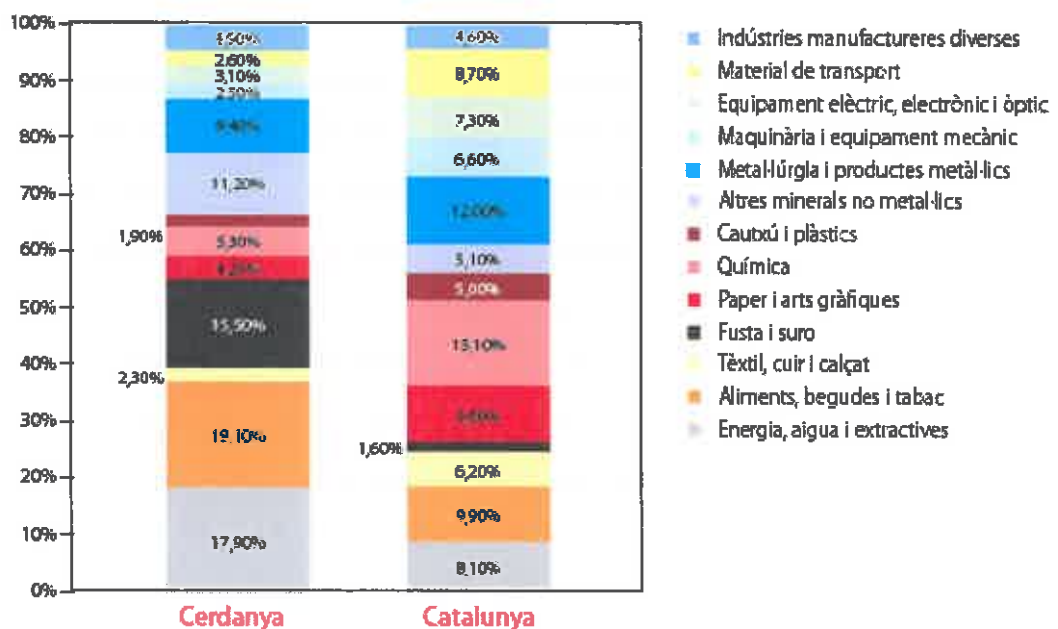
La importància dels prats a la comarca rau en la necessitat que hi hagi pastures per la importància del boví i la producció lletera de la zona, que és el principal sector de la comarca. El 2006 hi havia 301 explotacions de boví a la comarca i es van produir 40.047 tones de llet (el 5,9% de tota la llet produïda a Catalunya). El porcí també té certa rellevància i representa el 3,7% del VAB agrícola.

3.5.2- INDÚSTRIA

En general, el teixit industrial de la comarca es compon d'establiments de petita i mitjana dimensió.

La indústria té presència en els municipis més grans, com ara la capital de comarca, tot i que no és un sector gaire significatiu.

Distribució subsectorial del VAB del sector industrial. (2006)

Font: *Dossier Econòmic Comarcal 2007* del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

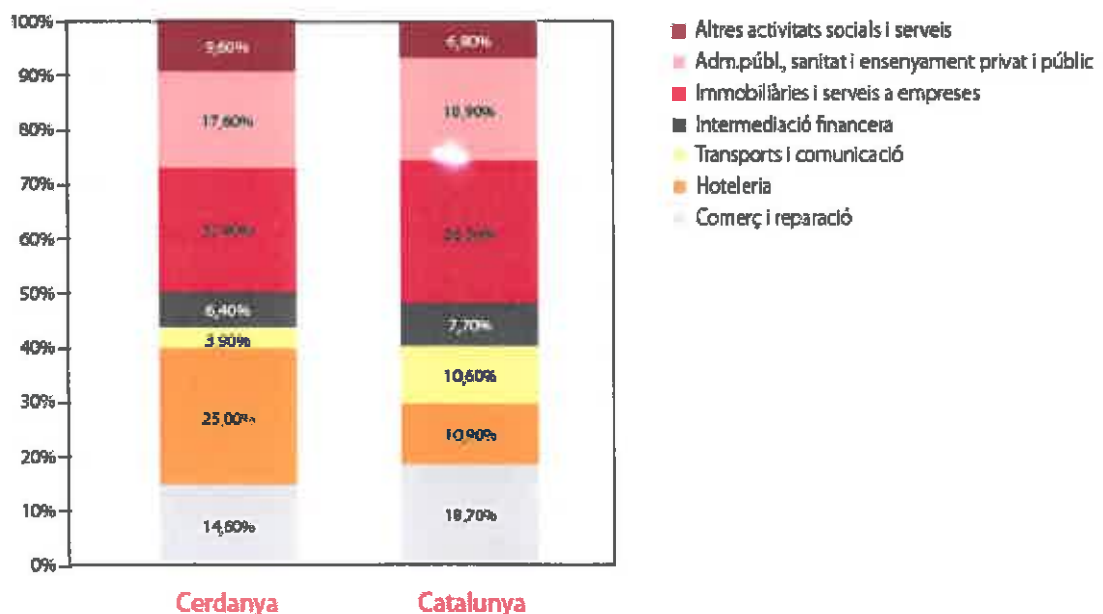
Els principals subsectors que destaquen en el sector industrial són: el subsector d'aliments constituït bàsicament per artesans de la zona, begudes i tabac -amb el 19,1%-, a continuació segueix el subsector de l'energia, aigua i extractives -amb el 17,9%-, la fusta i el suro -amb el 15,5%-, els altres minerals no metàl·lics -amb l'11,2%- i la metal·lúrgia i productes metàl·lics -amb el 9,4%.

Segons dades del *Dossier Comarcal 2007* elaborat pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, el sector de la construcció representa el 25,3% del total del VAB, una de les xifres més elevades de Catalunya (i el sector que més representa en la composició del VAB català). Aquesta dada s'explica sobretot per l'impacte que té l'activitat turística a la Cerdanya.

3.5.3- SECTOR SERVEIS

La Cerdanya és una comarca molt turística i, com a tal, el sector de serveis és el més important de tots. El VAB del sector de serveis l'encapçala el sector de l'hoteleria -amb el 25%. A continuació segueixen les immobiliàries i els serveis empresarials -amb el 22,9%-, les administracions públiques, la sanitat i l'ensenyament -amb el 17,6%, i el comerç i la reparació -amb el 14,6%.

Distribució subsectorial del VAB del sector serveis. (2006)

Font: *Dossier Econòmic Comarcal 2007* del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa.

Segons xifres de Institut d'Estadística de Catalunya i el Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, l'any 2003 hi havia 428 establiments detallistes a la comarca, que representaven el 0,40% dels establiments catalans i ocupaven 30.520 m², el 0,31% del total català.

A la comarca hi ha 143 establiments de quotidià alimentari, que ocupen 8.319 m². El percentatge del nombre d'establiments de la comarca és superior per als establiments d'equipament de la llar (20%, enfront del 19% de Catalunya), d'automoció i carburants (8%, enfront del 5%) i de comerç mixt (5%, enfront del 4%). Quant a la proporció de superfície d'establiments per grups d'activitat, a la Cerdanya hi ha proporcionalment més superfície de quotidià alimentari (27%, enfront del 25% de Catalunya), d'automoció i carburants (12%, enfront de l'11%) i de lleure i cultura (7%, enfront del 6%).

Establiments per grups d'activitat a la Cerdanya. (2003)

	VALORS ABSOLUTS		% RESPECTE DEL TOTAL DE LA COMARCA			
	Nº d'establiments	Superfície en m ²	Nombre d'establiments		Superfície en m ²	
			Cerdanya	Catalunya	Cerdanya	Catalunya
Quotidià alimentari	143	8.319	33	33	27	25
Quotidià no alimentari	25	1.058	6	6	3	4
Equipament de la llar	85	7.483	20	19	25	25
Equipament de la persona	74	3.838	17	20	13	13
Automoció i carburants	34	3.769	8	5	12	12
Lleure i cultura	33	1.985	8	9	7	6
Comerç mixt	22	3.676	5	4	12	12
Altres	12	392	3	4	1	3
TOTAL	428	30.520	100	100	100	100

Font: Institut d'Estadística de Catalunya i Departament d'Innovació, Universitats i Empresa a partir de l'exploració de l'IAE

3.6- OCUPACIÓ

En el món del treball, la situació de les dones és encara molt diferent respecte a la dels homes. Existeixen una sèrie de desigualtats en diferents aspectes de l'àmbit laboral que situen a la dona en una posició més desfavorable en comparació amb l'home.

La discriminació salarial es pot percebre clarament amb la diferència percentual entre el salari mitjà de les dones i els homes. Les dones guanyen menys que els homes, prop d'un 30% menys, i són molts els factors que juguen en la construcció d'aquesta bretxa salarial que separa dones i homes.

Les dones, al conjunt de l'economia catalana, tenen un salari mitjà que no arriba al 67% del salari dels homes, segons dades de l'any 2003. En igualtat de condicions (edat, estudis, categoria laboral,...) el fet de ser dona implica un salari d'un 10% menor del que reben els homes. A més, les dones a Catalunya, treballen en un percentatge més alt amb contractes temporals i contractes parcials respecte als homes i, per tant, els seus ingressos acostumen a ser menors i discontinus.

Sovint en el món empresarial s'actua de forma discriminatòria cap a les dones, al considerar que tenen menys disponibilitat i falten més dies al lloc de treball que els homes, perquè són les que sol·liciten les excedències i les reduccions de jornada per tenir cura dels familiars.

A més, el fet que moltes dones hagin accedit al mercat de treball, no ha vingut acompanyat d'un repartiment equitatiu en les tasques domèstiques a la família. Moltes dones han de portar a terme una sobrecàrrega de responsabilitats no solament a la feina sinó també a casa. Si bé s'ha pogut apreciar un augment de la dedicació en tasques domèstiques per part de l'home, encara queda molt camí a recórrer per assolir un equilibri total entre gèneres.

La conciliació de la vida laboral, familiar i personal és doncs un aspecte que s'ha d'aconseguir per a tota la població ocupada, amb una especial atenció cap a les dones ja que són les que majoritàriament realitzen les tasques domèstiques i tenen cura de les persones dependents.

3.6.1- SITUACIÓ LABORAL DE LES DONES A LA COMARCA. ATUR I ACTIVITAT

La comarca de la Cerdanya registra una taxa d'atur elevada, en comparació a la resta de Catalunya. En la taula següent es presenta la distribució de l'atur per sexes:

Atur registrat. Per sexe. 2009

	Cerdanya	Catalunya
Homes	487,6	271.252,70
Dones	281,8	240.356,20
Total	769,3	511.608,90

Font: Idescat, a partir de dades del Departament de Treball

Total habitants Cerdanya: 18.656 (Any 2009)

Total habitants Catalunya: 7.475.420 (Any 2009)

Com s'observa al quadre anterior, el nombre de dones en situació d'atur és inferior al nombre d'homes. Una de les raons principals d'aquest fet és la crisi del sector de la construcció, un dels sectors econòmics més importants de la comarca en els darrers anys i que donava molts llocs de treball als homes. La taula següent és un clar indicador de la crisi que ha viscut la construcció. El sector serveis també es l'altre sector que més atur registra. Són els dos sectors més importants de la comarca i que, per tant, s'han vist més afectats per la crisi.

Atur registrat per sectors a la Cerdanya. 2009

SECTORS	POBLACIÓ
Agricultura	11,4
Indústria	58,9
Construcció	305,5
Serveis	384,9
Sense ocupació anterior	8,6
Total	769,3

Font: Idescat, a partir de dades del Departament de Treball.

En funció de l'edat, com reflecteix la taula, les dades mostren que l'atur femení es concentra majoritàriament en la franja d'edat compresa entre els 25 i 39 anys, coincidint amb l'edat reproductiva de la dona. Els homes en situació d'atur comprenen la franja d'edat d'entre els 25 i els 49 anys.

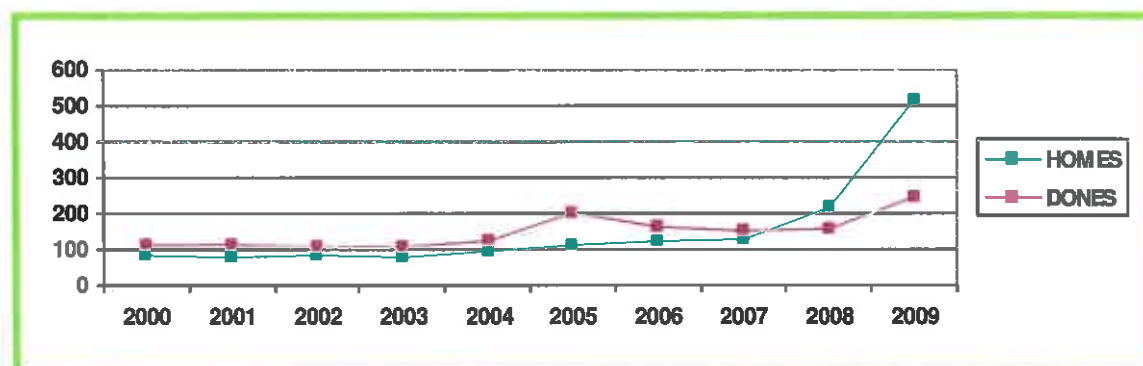
Atur registrat per sexe i edat a la Cerdanya. (2009)

EDAT	DONES	HOMES	TOTAL
De 16 a 19 anys	3,6	7,9	11,5
De 20 a 24 anys	20,4	37,5	57,9
De 25 a 29 anys	44,8	74,4	119,2
De 30 a 34 anys	48,0	83,3	131,3
De 35 a 39 anys	56,3	64,2	120,4
De 40 a 44 anys	32,5	57,7	90,2
De 45 a 49 anys	28,5	56,0	84,5
De 50 a 54 anys	16,9	40,8	57,7
De 55 a 59 anys	16,6	31,2	47,8
De 60 anys i més	14,2	34,6	48,8

Font: Idescat (Població 2009: 18656 hab.)

Si observem l'evolució de l'atur en els darrers 9 anys veurem que, des de l'any 2000 fins el 2004, l'atur en les dones ha estat lleugerament superior al dels homes, però ha anat evolucionant de manera estable. En canvi, l'any 2005 registra un clar augment de l'atur en les dones a diferència de l'atur registrat entre els homes, que continua en el mateix nivell que els anys anterior. És al 2007 quan la taxa d'atur masculina comença a augmentar significativament fins als nostres dies i es situa molt per sobre de la taxa d'atur femenina que també experimenta un lleuger augment.

Evolució de l'atur registrat per sexe en els darrers 9 anys. (2000-2009)

Font: Idescat.

I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya

Si analitzem les dades sobre la població activa i inactiva de la comarca, trobem que al 2007, la població ocupada està formada per més homes que dones.

Mentre que si observem la població inactiva, es detecta un major gruix de dones que d'homes. Cal tenir en compte que, tot i que la dona està entrant progressivament al món del treball, encara n'hi ha moltes que es dediquen a tasques domèstiques i tenir cura de familiars, quelcom considerat encara com a inactivitat.

Població de 16 a 64 anys segons sexe i relació amb l'activitat agrupada. (2007)

ANY	HOME			DONA			TOTAL		
	ACTIU	INACT.	TOTAL	ACTIU	INACT.	TOTAL	ACTIU	INACT.	TOTAL
2007	78,00	22,00	100	61,1	38,9	100	70.1	29.9	100

Font: Idescat. Enquesta demogràfica 2007 (percentatges)

Els homes i les dones presenten diferències, no només en la taxa d'ocupació sinó també per la seva distribució en els grans sectors d'activitat.

Parlem doncs de segregació horitzontal. La gran majoria de dones es concentren en el sector serveis, mentre que els homes es reparteixen més uniformement en tots ells.

La taula següent ens mostra una segregació del mercat de treball a la comarca en funció del sexe. Com les xifres s'indiquen en percentatges, pel que fa al sector de l'agricultura no podem veure la diferència d'ocupació entre homes i dones perquè els nombres són baixos, així que en l'apartat següent en parlarem en nombres sencers. En canvi, en els altres dos sectors veiem molt clar que l'ocupació de les dones queda concentrat en el sector serveis i els homes queden distribuïts entre el sector de la construcció i indústria i el sector serveis.

Així mateix, també cal destacar que les dones són molt representatives en un sector que moltes vegades és invisible i poc valorat socialment: el servei domèstic.

Població ocupada segons sexe i sectors d'activitats agrupats a la Cerdanya. (2007)

SEXE	Agricultura	Indústria i construcció	Serveis	TOTAL
DONA	...	...	93,3	100
HOME	...	49,6	40,2	100
TOTAL	...	30,8	62,9	100

Font: Idescat. Enquesta demogràfica 2007 (percentatges)

Les dones destaquen en sectors relacionats amb la sanitat, l'educació i la neteja, mentre que les homes ho fan en la indústria, l'agricultura, la construcció i el transport.

Necessitats detectades

- Tot i la progressiva incorporació de la dona al món del treball, les xifres relatives a l'ocupació i a la població activa continuen mostrant un desequilibri entre dones i homes.
- Moltes dones continuen dedicant-se a les tasques domèstiques i cura dels familiars, sobretot en l'àmbit rural i entre la població de més edat. Aquest fet suposa que moltes d'aquestes dones no tinguin remuneració salarial ni estiguin afiliades a cap règim de la seguretat social i això pot portar a una dependència econòmica respecte les seves parelles i una falta d'autonomia.
- Alta segregació del mercat del treball. Les dones es concentren en els sectors amb els salaris més baixos com ara l'hostaleria i el comerç, mentre que els homes es concentren en el sector de la construcció i la indústria on els salaris són molt més superiors.
- La manca de conciliació laboral i familiar limita a les dones la possibilitat de treballar. Moltes dones, quan decideixen tenir fills, es veuen obligades a deixar la feina o fer mitja jornada davant la impossibilitat de compaginar les dues coses. Això comporta novament, una dependència respecte la parella.
- Moltes dones deixen de treballar per a dedicar-se a la família i a les tasques domèstiques. Quan es reincorporen al món laboral després de la criança, solen baixar la categoria professional respecte al moment d'abandonar-lo.

- ▣ La població activa està formada per més homes que dones. Les dones consten com a població inactiva, ja que moltes es dediquen a les tasques domèstiques.
- Moltes dones treballen en sector com la neteja o la cura a la gent gran, amb ocupació submergida i amb sous baixos.
- El treball de les dones al món rural és invisible, no està contemplat, tant pel fet que solen ser les titulars de les explotacions familiars com perquè sovint la seva situació laboral oficial és d'aturada o inactiva.

3.7- DONES I MÓN RURAL

Fins ara la dona ha tingut dificultats per accedir, mantenir-se o ascendir al món del treball a l'entorn rural. La sobrecàrrega de responsabilitats familiars o el poc reconeixement de la seva feina han influït en aquesta situació.

Actualment la dona de pagès té més sortides que fa uns anys a nivell laboral. A part de la ramaderia i/o l'agricultura, s'ha potenciat molt el turisme rural i la majoria d'establiments d'aquest tipus són gestionats per dones.

Tot i que les dones estan plenament incorporades al món laboral, encara existeixen alguns desequilibris en el treball de cura i atenció de les persones dependents. Són les dones les que assumeixen en solitari el pes de les tasques de cura, de l'organització familiar i de les tasques domèstiques.

Perquè hi hagi un canvi en la situació de les dones en el món rural cal que hi hagi un canvi en l'educació. El tradicionalisme i conservadorisme del món pagès fan difícil el poder aconseguir una igualtat entre homes i dones.

Segons dades proporcionades pel DAR de la Cerdanya, a la comarca hi ha 327 explotacions ramaderes, i gairebé totes són alhora explotacions agrícoles. 47 dones són titulars de 49 explotacions i 200 homes són titulars de 209 explotacions.

Hi ha també 62 societats titulars de 69 explotacions. Aquestes societats estan integrades per un total de 142 persones, entre les quals 45 són dones i 97 homes. D'aquestes 45 dones, n'hi ha dues que estan entre les 47 dones titulars, com a persones físiques d'explotacions ramaderes.

D'explotacions purament agrícoles, sense bestiar, n'hi ha 67, 26 de les quals són titulars dones i 32 són titulars homes. Nou d'aquestes explotacions són

titulars societats integrades per un total de 21 persones, de les quals 6 són dones i 15 homes.

Com es pot veure, la titularitat de les dones en les explotacions tant agrícoles com ramaderes és molt escassa, la majoria estan a nom dels homes.

A més, el més significatiu és que, en molts casos, les dones pageses de la nostra comarca són mestresses de casa però també treballen en l'explotació. Aquesta població oficialment consta com a persones desocupades o inactives. Per tant, podem afirmar que el treball de les dones en els sectors agrícola i ramaders és poc formal i invisible.

En els darrers anys, però, hi ha hagut un increment considerable dels establiments de turisme rural. Aquests negocis solen estar conduïts per dones, i en la majoria la persona titular és la dona. Una contradicció que ens trobem amb aquest tipus d'activitat, és que normalment es considera com un complement a l'explotació agrícola i en canvi, en la majoria de casos, és la principal font d'ingressos.

3.8- SERVEIS PÚBLIC DE LA COMARCA

AREA DE SERVEIS SOCIALS DEL CONSELL COMARCAL DE LA Cerdanya

L'àrea bàsica d'atenció social està dividida en dos equips bàsics d'atenció social primària: una a Puigcerdà i un per a comarca. Les competències de la gestió corresponen al Consell Comarcal de la Cerdanya.

SERVEIS SOCIALS BÀSICS :

- Serveis socials d'atenció primària

És un conjunt de serveis adreçats a tota la població: persones, famílies i grups. Els quals es pretén ajudar-los a trobar solucions a les dificultats socials que poden tenir de manera temporal i/o permanent, així com a prevenir situacions de risc derivades d'aquestes.

Inclou els serveis de:

- Informació, orientació i assessorament professional personalitzat sobre recursos, serveis, prestacions,...
- Tramitació de serveis i prestacions

- Tractament de suport a persones, famílies i grups.
- Altres accions de detecció i prevenció de situacions d'alt risc social.
- Treball social comunitari.

- Centre Obert

És un servei diürn de caràcter preventiu i de suport dels aprenentatges bàsics, fora de l'horari escolar.

El centre obert ofereix: acolliment i convivència, suport als aprenentatges bàsics, transmissió de pautes i valors, atenció individual i en grup, derivació i integració a altres recursos de la comarca.

SERVEIS SOCIALS ESPECIALITZATS:

- Centre de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP Cerdanya)

És un conjunt d'actuacions adreçades als infants des del naixement fins als sis anys i les seves famílies, que presentin un trastorn en el seu desenvolupament o es trobin en risc de patir-lo. I potenciar el suport a la criança com a factor protector i preventiu.

- Servei de 2a Infància

És un servei especialitzat en l'àmbit de la salut mental que atén nens i joves de 7 a 14 anys que presenten trastorns de caràcter emocional i/o de relació i que en poden dificultar el creixement evolutiu.

PROJECTES COMUNITARIS:

- Psicomotricitat a les llars d'infants

Destinat als infants de les llars d'infants de la comarca. L'objectiu és ajudar-los a adquirir seguretat en els seus moviments, aprendre a ser autònoms, gaudir de diferents sensacions corporals i sobretot relacionar-se els uns amb els altres.

- Espai familiar "Juga amb mi"

És un espai familiar d'acompanyament en la criança per a famílies amb nens i nenes d'1 a 3 anys.

Té dos objectius bàsics:

- Crear un espai privilegiat de joc on poder acompanyar als fills en les petites/grans descobertes del dia a dia.
- Compartir experiències amb d'altres pares i mares que tenen fill/es d'edats similars.

ALTRES SERVEIS:

- Servei de ciutadania i immigració

La conscienciació i la sensibilització socials són els eixos bàsics del servei. L'objectiu és el de contribuir a la plena integració dels col·lectius d'immigrants a la vida social de la comarca, potenciant la convivència, la cohesió comunitària, la lluita contra l'exclusió social i la igualtat d'oportunitats i d'accés als recursos col·lectius.

- Servei d'informació i atenció a les dones (SIAD Cerdanya)

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones és un servei públic, gratuït i confidencial format per un equip de professionals especialitzats amb l'objectiu principal d'informar, assessorar i orientar sobre tots aquells temes, serveis, activitats, ajuts i recursos d'interès per a les dones de la Cerdanya.

Ofereix:

- Espai d'acollida i de referència per a les dones i els seus drets.
- Informar dels recursos comunitaris d'atenció sanitària, social, legal, laboral i afavorir-ne l'ús per part de les dones.
- Oferir assessorament jurídic i psicològic a les dones que ho sol·licitin.
- Promoure xarxes de relació positiva i ajuda mútua, treballant amb la comunitat i el teixit associatiu femení.
- Assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situació de violència masclista.
- Treballar coordinadament amb tots els serveis i organismes per aconseguir l'abordatge integral de la violència masclista.
- Actuar com a observatori de la realitat de les dones de la comarca i participar en la definició de les línies prioritàries d'intervenció en els plans o programes de polítiques de dones.
- Realitzar activitats de sensibilització social en matèria de gènere i igualtat.
- Assessorament jurídic

- Atenció psicològica

- Teleassistència mòbil per a les víctimes de violència per raons de sexe: Es compta amb un servei de teleassistència mòbil per a les víctimes de violència per raons de sexe que disposin d'una ordre de protecció. Oferint una atenció immediata i a distància; assegurant una resposta ràpida front les eventualitats que els puguin passar, les 24 hores del dia, els 365 dies de l'any i sigui quin sigui el lloc on es trobin.

SERVEIS SANITARIS

L'Hospital de Puigcerdà dona cobertura a tota la comarca. A més a més disposa de Centres d'Atenció Primària a Puigcerdà, Bellver de Cerdanya, Alp, Ger i Llívia. També podem trobar consultoris a Prullans, Prats i Sansor, Fontanals de Cerdanya, Meranges, Guils de Cerdanya i Bolvir.

També hi ha la Residència de Puigcerdà i la de Bellver de Cerdanya.

COSSOS DE SEURETAT

A la Comarca hi podem trobar la Policia Local de Puigcerdà i Mossos d'Esquadra amb desplegament pel territori. A més a més, hi ha el cos de la Policia Nacional i de la Guàrdia Civil bastant present per la situació fronterera de la comarca.

ENTITATS SENSE ANIM DE LUCRE

- Associació de Dones de Cerdanya
- Associació de Dones del Món Rural Cerdà
- Associació de Dones de Prullans
- Creu Roja Puigcerdà
- Càritas Parroquial
- Associació Ceretana d'Ajut i Suport Contra el Càncer l'ALIGA
- Fundació ADIS
- Institut d'Estudis Ceretans
- Associació Grup de Recerca de Cerdanya

4. OBJECTIUS I ACCIONS

Es proposa dissenyar el Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya des d'una concepció integral. El pla recull propostes que han d'impulsar-se des de totes les àrees del Consell Comarcal de la Cerdanya, però també des d'altres agents amb protagonisme i responsabilitat, amb la finalitat de conscienciar i implicar el conjunt de la ciutadania en aquest procés de transformació social, integral i transversal.

L'administració local exercirà el rol d'agent vertebrador i aglutinador per a la consecució d'un canvi de dimensions globals en l'àmbit de la dona. El Pla planteja actuacions realistes i plausibles deixant de banda bones intencions o recomanacions genèriques.

L'objectiu del pla és contribuir a la millora de la situació social, política, econòmica, familiar i cultural de la ciutadania, promovent l'aplicació transversal del principi d'igualtat de gènere.

Aquest Pla fa referència al marc normatiu i legal respecte a les polítiques de gènere. Una pauta essencial per l'elaboració d'aquest és el Pla de Polítiques de Dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011.

H ha sis eixos claus que emmarcaran el disseny del Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya.

Eix 1. Visibilització i participació femenina

Eix 2. Reorganització del treball i nous usos dels temps

Eix 3. Superació del substrat patriarcal

Eix 4. Cohesió social i qualitat de vida

Eix 5. Violència de gènere

Eix 6. Potenciació de la perspectiva d'igualtat en el govern local/comarcal

Les accions que es proposen estan adaptades a les necessitats de la comarca i a les necessitats detectades a partir de la fase de diagnosi del territori i estan destinades a la població de la comarca de la Cerdanya, especialment al col·lectiu de dones, encara que no de forma exclusiva.

La vigència del Pla serà de 5 anys (2010 -2014) i es preveu una implantació progressiva prioritzant aquelles accions considerades més necessàries.

També s'ha de tenir en compte que hi ha programes/accions que tenen una temporalitat concreta i n'hi ha d'altres que una vegada iniciades es mantindran en el temps.

Com recull el Pla de Polítiques de Dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011, l'horitzó de les polítiques de dones és aconseguir que les dones puguem gaudir plenament dels nostres drets de ciutadania i establir des d'aquesta nova situació nous pactes per compartir amb els homes totes les decisions que afecten la nostra vida col·lectiva. Aconseguir una ciutadania plena que ens permeti participar de manera activa i superar els impediments que històricament s'han oposat a l'exercici dels nostres drets socials, polítics, econòmics i culturals.

Eix 1. Visibilització i participació femenina

OBJECTIU GENERAL:

Aquest eix pretén promoure la presència i el reconeixement de les dones en l'àmbit social i polític de la comarca, així com també fomentar el teixit associatiu femení com a eina de participació i relació de les dones de la comarca.

ACCIONS:

- Aprovació del I Pla de polítiques de dones de la Cerdanya per part del govern del Consell Comarcal de la Cerdanya
- Augmentar el nombre de dones associades a les diverses associacions de dones existents a la comarca.
- Fomentar l'associacionisme entre dones immigrades i promoure la seva participació en els actes i activitats que es duen a terme en el territori.
- Potenciar i donar suport a les associacions de dones per a la realització d'activitats dirigides al col·lectiu.
- Incentivar les relacions entre les diverses associacions de dones de la comarca i fomentar el treball en comú.
- Fomentar la participació de les dones a la vida pública i en els espais de discussió i de presa de decisions.
- Oferir suport tècnic i administratiu a les diverses associacions de dones per a la realització de les seves activitats.

ÀREES IMPLICADES

Àrea de cultura

Àrea de serveis socials

Totes les àrees implicades

Consorci normalització lingüística

AVALUACIÓ

- . Nombre de dones que han participat en el procés (recollida de dades, entrevistes)
- . Nombre de contactes i accions amb les associacions de dones
- . Accions promogudes
- Demandes principals
- Grau de satisfacció
- . Participació en cursos i jornades de sensibilització en l'àmbit de la dona

Eix 2. Reorganització del treball i nous usos dels temps

OBJECTIU GENERAL:

Amb aquest objectiu es tracta d'aconseguir un augment progressiu de la presència de la dona en el món laboral tenint en compte la necessitat d'una conciliació amb la vida familiar.

ACCIONS:

- Fomentar la incorporació progressiva de la dona al mercat de treball.
- - Facilitar l'accés de les dones al mercat de treball (equiparar ràtios d'ocupació laboral i facilitar l'accés als llocs de treball qualificats i amb responsabilitat)
- Sensibilitzar els agents econòmics i socials en la necessitat de treballar per a la igualtat d'oportunitats en l'àmbit local.
- Promoure iniciatives que tinguin en compte a les víctimes de violència masclista amb/ o sense càrregues familiars davant les dificultats per incorporar-se al món laboral
- Promoure programes de formació adreçats a dones.
- - SIAD: A través del servei es recollirà les inquietuds i necessitats de les dones de la comarca i es posaran en marxa jornades, xerrades i accions formatives d'acord amb la realitat de la dona.

- Fomentar el reconeixement del treball d'aquelles dones que treballen al servei de la llar i cura de les persones grans.
- Oferir informació a les dones que treballen al servei de la llar de les possibilitats d'afiliació a la Seguretat Social i l'accés a ajudes econòmiques per aquelles persones que tenen cura de la gent gran a la llar familiar (Ex: Llei de Dependència).

ÀREES IMPLICADES

Àrea de promoció econòmica

Àrea de joventut

Àrea de cultura

Àrea de serveis socials

AVALUACIÓ

- . Participació en la comissió tècnica
- . Nombre d'agents socials que hi participen
- . Nombre de cursos realitzats i jornades de sensibilització
- . Grau de satisfacció

Eix 3. Superació del substrat patriarcal

OBJECTIU GENERAL

Els agents socialitzadors com les escoles tinguin en compte la perspectiva de gènere i promoguin la igualtat d'oportunitats, per obtenir un canvi d'actituds i transformar els valors discriminatoris cap a les dones i la visió androcèntrica del món.

ACCIONS

- Organitzar exposicions per la comarca que mostrin l'important paper de la dona en tots els àmbits de la societat al llarg de la història.
- Vetllar per la visibilitat d'aquelles dones de la comarca que hagin fet aportacions al món de la cultura o que tinguin un paper important en la vida de la comarca.

- Potenciar i donar suport en la realització de xerrades en els centres educatius del territori per educar i sensibilitzar en els valors no sexistes i no discriminatoris, dirigits tant a l'alumnat com al professorat.

ÀREES IMPLICADES

Àrea de serveis socials

Àrea de joventut

Àrea d'educació

Àrea de cultura

Àrea d'esports

AVALUACIÓ

- . Nombre i tipologia d'accions realitzades per fomentar la igualtat de gènere i la coeducació
- . Grau de satisfacció

Eix 4. Cohesió social i qualitat de vida

OBJECTIU GENERAL

L'objectiu principal és assegurar l'accés de totes les dones del territori a la informació, a la formació i als recursos en general dels quals disposen. Es posarà una especial atenció en totes aquelles dones que es trobin en una situació de precarietat o dificultat social, per tal de garantir la seva autonomia i desenvolupament social.

ACCIONS:

- Posada en marxa del SIAD (Servei d'Informació i Atenció a les Dones) i difusió del servei a totes les entitats i ens locals de la comarca.
- Oferir el servei del SIAD de forma itinerant per la comarca a través de permanències de la tècnica als ajuntaments del municipis més grans del territori, facilitant així l'accés de totes les dones de la comarca al servei.
- SIAD: Esdevenir un punt de referència per a les dones de la comarca
- ☐ Fomentar programes de formació per a les dones adultes.
- Impulsar accions formatives per a es dones amb risc d'exclusió social.

- Fomentar pautes de salut que tinguin en compte l'especificitat de les dones (planificació familiar, hàbits de salut per a dones amb familiars dependents,...)
- Foment de la participació de grups i entitats de dones en la definició de propostes de millora dels serveis que incorporin una perspectiva de gènere.

ÀREES IMPLICADES

Àrea de serveis socials

Àrea de joventut

Àrea d'educació

Àrea de cultura

Àrea de salut

Consorci Normalització Lingüística

AVALUACIÓ

- Nombre de cursos portats a terme
- Nombre d'intervencions dutes a terme amb dones en situació de risc
- Tipologia de les demandes.

Eix 5. Violència de gènere

OBJECTIU GENERAL

Aquest eix té com a objectiu general assolir una intervenció integral contra la violència masclista de forma coordinada entre totes les entitats i serveis dedicats a l'abordatge d'aquesta problemàtica.

ACCIONS:

- Promoure estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i àmbits de la violència masclista
- Millorar la coordinació de la xarxa de recursos per la protecció i suport a les víctimes de la violència masclista
- Garantir l'accés de les dones als drets que els corresponen i garantir el coneixement dels serveis als que poden accedir.
- Actualitzar el circuit d'actuació existent d'acord amb la nova normativa i al Protocol Marc promogut per l'ICD.

ÀREES IMPLICADES

Equip de govern

Àrea de serveis socials

Àrea de joventut

Àrea d'educació

Àrea de cultura

AVALUACIÓ

- Nombre d'accions de sensibilització
- Nombre d'agents i equips implicats
- Grau d'actualització del protocol de violència de gènere
- Nombre d'intervencions per violència domèstica
- Grau de satisfacció de les intervencions

Eix 6. Potenciació de la perspectiva d'igualtat en el govern local/comarcal

OBJECTIU GENERAL:

Amb aquest eix es pretén que les polítiques d'igualtat d'oportunitat siguin aplicades de forma transversal en el conjunt d'àrees del Consell Comarcal i vetllar per l'aplicació d'aquest tipus de polítiques en altres entitats i ens locals de la comarca. Volem aconseguir que la perspectiva de gènere i de les dones sigui transversal i es tingui present en el funcionament intern dels diferents departaments del Consell Comarcal.

ACCIONS:

- Difusió del Pla: donar a conèixer el seu contingut i els eixos que es volen treballar, a totes les àrees del Consell Comarcal de la Cerdanya així com també als Ajuntaments de tots els municipis de la comarca.
- Participació activa en la comissió tècnica i política promoguda per l'ICD
- Impulsar la introducció de la perspectiva de gènere i d'igualtat d'oportunitats en el funcionament intern del Consell Comarcal de la Cerdanya i, de forma transversal, en totes les àrees.
- Promoure que totes les àrees del Consell Comarcal impulsin polítiques d'igualtat.

- Potenciar l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric en la comunicació oral, escrita i visual del Consell Comarcal.
- Potenciar l'aplicació de polítiques de dones en altres entitats i ens locals de la comarca.

ÀREES IMPLICADES

Equip de govern

Òrgans de participació

ICD

AVALUACIÓ

- Creació de les comissions i creació d'òrgans de participació
- Grau de satisfacció
- Nombre d'accions on es promou la igualtat de gènere

5. SEGUIMENT I AVALUACIÓ

El desplegament d'aquest Pla i el seu èxit depenen, com a mínim, de tres elements vinculats a qüestions polítiques, econòmiques i tècniques.

1. Política: És important el compromís polític de tots els grups polítics representats al Consell Comarcal.

2. Economia: El Pla requereix finançament sense que això signifiqui reduir el finançament de les diferents àrees.

3. Tècnic:

a. El Pla requereix un caire transversal, fet que implica que totes o la gran majoria de les àrees del Consell Comarcal hi estiguin implicades. Perquè aquesta responsabilitat compartida no es dissolgui és important que hi hagi una coordinació tècnica específica que coordini les actuacions, les impulsi i les avaluï periòdicament amb el conjunt d'agents implicats.

b. El Pla ha de contemplar i recollir les idees, suggeriments i aportacions de diversos agents que han actuat tant a nivell individual com a nivell col·lectiu. La participació ha de ser un element propi del Pla per a la igualtat.

c. És aconsellable crear un equip de seguiment i avaluació plurals, integrats, entre d'altres, per persones que a la comarca treballin per a la mateixa causa o una similar.

Considerem aquests tres elements indispensables per atorgar al Pla una legitimitat política, un finançament i una estructura tècnica bàsica per implementar futures accions.

L'avaluació de resultat i d'impacte de les estratègies promogudes ha de ser una tasca a realitzar periòdicament. Aquesta avaluació continuada ens permetrà doncs, verificar el grau de satisfacció i la seva adequació als interessos i necessitats de les dones de la comarca.

La tècnica principal d'aquesta avaluació serà l'observació, les converses amb dones i agents implicats/des, enquestes,...

Així, no només es tindrà en compte l'assoliment d'objectius dels eixos sinó el grau de satisfacció de les persones implicades.